

Հայտարարատու պաշտոնատար անձի գույքի, եկամուտների և շահերի տարեկան հայտարարագրի լրացման կարգը

Ընդհանուր դրույթներ

Հայտարարատու պաշտոնատար անձի գույքի, եկամուտների և շահերի, նրա ընտանիքի անդամների գույքի և եկամուտների տարեկան հայտարարագիրը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալ առանձնահատկությունները՝

- 1) Տարեկան հայտարարագիրը ներկայացվում է յուրաքանչյուր տարվա հունվարի 1-ից՝ տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ ընկած ժամանակահատվածի համար:
- 2) Նախորդ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարագրված գույքը պետք է նույնական լինի տվյալ տարվա հունվարի մեկի 1-ի դրությամբ առկա գույքի հետ: Հակառակ դեպքում, հայտարարատուն Հանձնաժողովի որոշմամբ սահմանված կարգով դիմում է Հանձնաժողովին՝ նախորդ տարվա հայտարարագրում համապատասխան ճշտումներ կատարելու համար:
- 3) Ամուսնության ընթացքում ամուսինների ձեռք բերած գույքը նրանց համատեղ սեփականությունն է, եթե այլ բան նախատեսված չէ օրենքով կամ նրանց միջև կնքված պայմանագրով: Հայտարարագրման ենթակա գույքը (այդ թվում՝ անշարժ գույքը), որը հանդիսանում է ամուսինների համատեղ սեփականությունը, հայտարարագրվում է նրանցից միայն մեկի կողմից՝ որպես համատեղ սեփականություն: Չհայտարարագրման դեպքում պատասխանատվություն է կրում հայտարարատու պաշտոնատար անձը, բացառությամբ այն դեպքի, երբ որպես գույքի սեփականատեր գրանցված է հայտարարատու պաշտոնատար անձի ամուսինը:
- 4) Ամուսինների միջև պետական գրանցում չպահանջող հայտարարագրման ենթակա գույքի (այդ թվում՝ դրամական միջոցների) շարժը ենթակա չէ հայտարարագրման:
- 5) Կառուցվող շենքից հիփոթեքային վարկավորմամբ անշարժ գույքի գնման իրավունքի միջոցով անշարժ գույքի ձեռքբերման գործընթացը հայտարարագրում արտացոլվում է հետևյալ կերպ.
  - ա) Կառուցապատողին անշարժ գույքի գնման իրավունքի դիմաց սեփական միջոցներից վճարվող կանխավճարը (օրինակ՝ անշարժ գույքի արժեքի 20%-ի չափով) հայտարարագրում նշվում է որպես կառուցապատողին տրված փոխառություն: Նման լրացման պարագայում հարկ է լրացուցիչ նշումներ դաշտում տալ համապատասխան բացարտություն:
  - բ) Կառուցապատողին անշարժ գույքի գնման իրավունքի դիմաց հիփոթեքային վարկի միջոցներից վճարվող գումարը (օրինակ՝ անշարժ գույքի արժեքի 80%-ը), այդ թվում՝ վարկի գումարը տրանշերով ստանալու դեպքում, հայտարարագրվում է միաժամանակ 2 բաժիններում՝ եկամուտներ բաժնում՝ որպես ստացված եկամուտ (վարկ) և «Հանձնած փոխառություններ» բաժնում՝ որպես տրված փոխառություն:
  - գ) Անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումը հայտարարագրում կարտացոլվի որպես կառուցապատողին տրված փոխառության մարում և անշարժ գույքի ձեռքբերում: Անշարժ գույքի ձեռքբերումն արտացոլվում է «Անշարժ գույքը» բաժնում՝ կառուցապատողին վճարված անշարժ գույքի ընդհանուր արժեքի (100%-ի) չափով: Կառուցապատողին տրված փոխառության (20% + 80%) մարումը կարտացոլվի «Հանձնած փոխառություններ» բաժնում՝ կառուցապատողին տրված փոխառության գումարի մնացորդը ցույց տալով գրո (մարված):

- 6) Տարածամկետ վճարմամբ գույքի ձեռքբերման դեպքում գործարքի տվյալներն արտացոլվում են որպես համապատասխան գույքի ձեռքբերում՝ «Ձեռք բերման արժեքը» դաշտում նշելով գույքի ամբողջ արժեքը: Միաժամանակ, վաճառողին փաստացի չվճարված գումարի մնացորդը հայտարարագրվում է եկամուտների հայտարարագրում՝ «Ստացված փոխառություններ (վարկեր)» տողում: Վարկային միջոցներով գույքի ձեռքբերման դեպքում գործարքի տվյալներն արտացոլվում են որպես համապատասխան գույքի ձեռքբերում՝ «Ձեռք բերման արժեքը» դաշտում նշելով գույքի ամբողջ արժեքը: Միաժամանակ, ստացված վարկի գումարը հայտարարագրվում է եկամուտների հայտարարագրում՝ «Ստացված փոխառություններ (վարկեր)» տողում:
- 7) Գույքի ձեռքբերման դիմաց նախավճարի կամ կանխավճարի փաստացի վճարված գումարը հայտարարագրվում է «**Հանձնած և վերադարձված փոխառություններ**» բաժնում որպես հանձնած փոխառություն:
- 8) համատեղ կամ բաժնային սեփականությամբ հայտարարատուին պատկանող գույքի ձեռքբերման գործարքները գրանցելիս՝ հայտարարատուն «Ձեռքբերման արժեքը» դաշտում նշում է գույքի միայն իրեն պատկանող մասի արժեքը, բացառությամբ ամուսինների համատեղ սեփականության առարկա հանդիսացող գույքի: Այս դեպքում որպես համատեղ սեփականություն հանդիսացող գույքի արժեք հայտարարագրվում է գործարքի ընդհանուր արժեքը (գինը), իսկ ամուսնու հայտարարագրում լրացուցիչ նշում գույքի ձեռք բերման մասին չի կատարվում:
- 9) «Նվիրատվություն» եղանակով օտարված գույքի «Օտարման արժեքը» դաշտում նշվում է գրո (0),
- 10) Պայմանագրով չկարգավորվելու դեպքում բնամթերային եկամուտներն արտացոլվում են ստացման տարում՝ այն ձեռք բերելու հնարավոր գնով: Հնարավոր գին է համարվում այն գինը, որը համեմատելի հանգամանքներում սովորաբար գանձվում է նույնանման ապրանքների համար կամ այն գինը, որով գույքի մասին բոլոր անհրաժեշտ տեղեկություններ ունեցող և այն վաճառելու պարտավորություն չունեցող վաճառողը համաձայն է վաճառել այդ գույքը, իսկ գույքի արժեքի մասին բոլոր անհրաժեշտ տեղեկություններ ունեցող և այն ձեռք բերելու պարտավորություն չունեցող գնորդը համաձայն է ձեռք բերել այդ գույքը: Այդ նպատակով կիրառելի են, մասնավորապես, առուվաճառքով զբաղվող սուբյեկտների (բրոքերների, խանութների, բորսաների, տոնավաճառների, շուկաների և այլն) գները, գնացուցակային (կատալոգային) գները, այդ թվում՝ համացանցի միջոցով ստացված տվյալները և այլն:

Հայտարարատու պաշտոնատար անձի գույքի, եկամուտների և շահերի, նրա ընտանիքի անդամների գույքի և եկամուտների տարեկան հայտարարագիրը բաղկացած է երկու հիմնական մասից՝

1) Պաշտոնատար անձի գույքի, եկամուտների և շահերի տարեկան հայտարարագիր,

2) Պաշտոնատար անձի ընտանիքի անդամի գույքի և եկամուտների տարեկան հայտարարագիր:

Հայտարարագրի բաժինները լրացնելուց առաջ հայտարարատու պաշտոնատար անձը պետք է մտնի հայտարարագրերի ներկայացման էլեկտրոնային համակարգ մուտք գործելուց հետո բացվող պատուհանի վերևի աջ մասում երևացող «Անձնական տվյալներ» բաժինը և լրացնի նախ՝ հայտարարատու պաշտոնատար անձի անձնական տվյալները, ապա՝ նաև՝ նրա ընտանիքի անդամներին:

1. Պաշտոնատար անձի գույքի, եկամուտների և շահերի տարեկան հայտարարագրի լրացման կարգը

Պաշտոնատար անձի գույքի, եկամուտների և շահերի տարեկան հայտարարագրի (այսուհետ սույն մասում՝ Հայտարարագիր)՝

Ա.1. Հայտարարատու պաշտոնատար անձի տվյալները բաժնում բոլոր տվյալները լրացվում են տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝

- հայտարարատու պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը և հայրանունը՝ ըստ անձնագրի,
- ծննդյան օրը, ամիսը, տարին՝ ըստ անձնագրի,
- Հանրային ծառայությունների համարանիշը (սոցիալական քարտի համարը) կամ հանրային ծառայությունների համարանիշ (ՀԾՀ) չունենալու վերաբերյալ տեղեկանքի համարը,
- հաշվառման հասցեն,
- փաստացի բնակության հասցեն: Եթե հայտարարատուի հաշվառման հասցեն նույնական է բնակության հասցեի հետ, ապա հայտարարատուն պետք է սեղմի «Նույնն է ինչ հաշվառմանը» դաշտի վրա և ընտրի «Այո» պատասխանը, որից հետո համակարգը ինքնաշխատ եղանակով կներբեռնի համապատասխան հասցեն «Հաշվառման հասցե» սյունակից: Եթե այն տարբեր է հաշվառման հասցեից, ապա հայտարարատուն պետք է սեղմի «Նույնն է ինչ հաշվառմանը» դաշտի վրա և ընտրի «Ոչ» պատասխանը, որից հետո մուտքագրի իր բնակության հասցեի տվյալները,
- պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի անվանումը, որտեղ պաշտոն է զբաղեցնում,
- զբաղեցրած պաշտոնի անվանումը,
- պաշտոնն ստանձնելու օրը, ամիսը, տարին (լրացվում է համակարգի կողմից ինքնաշխատ),
- Էլեկտրոնային փոստի հասցե (առավել նպատակահարմար է նշել անձնական և մշտադիտարկվող էլեկտրոնային հասցեն, քանի որ այն հանդիսանում է հայտարարատուին ծանուցելու պաշտոնական միջոց, իսկ հասանելի և գործող (այդ թվում պաշտոնը դադարեցնելուց հետո գործող) էլեկտրոնային հասցե չտրամադրելու դեպքում օրենքով սահմանված կարգով Հանձնաժողովի կողմից հարուցված վարույթների մասին չտեղեկանալու բացասական հետևանքները կրելու է հայտարարատուն): Այս դաշտում նշվում է մեկ էլեկտրոնային փոստի հասցե:
- «Հեռախոսահամար» դաշտում լրացվում է պաշտոնատար անձի հեռախոսահամարը (առավել նպատակահարմար է նշել անձնական բջջային հեռախոսահամարը):
- Հայտարարագրի ներկայացման օրը, ամիսը, տարին (լրացվում է ինքնաշխատ՝ համակարգի կողմից):

Ա2. Հայտարարատու պաշտոնատար անձի ընտանիքի անդամների մասին տվյալները բաժնում լրացվում են տվյալ տարվա ընթացքում հայտարարատու պաշտոնատար անձի ընտանիքի անդամ հանդիսացած բոլոր անձանց տվյալները՝ տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝

- անունը, ազգանունը և հայրանունը՝ ըստ անձնագրի,
- Կապը հայտարարատու պաշտոնատար անձի հետ (օրինակ՝ «Անչափահաս զավակ» ընտրության դեպքում՝ դուստր, որդի, «Համատեղ բնակվող անձ»-ի դեպքում՝ եղբայր, ամուսնու մայր և այլն, «Ամուսին» ընտրության դեպքում՝ կին կամ ամուսին),
- Ընտանիքի անդամի ծննդյան օրը, ամիսը, տարին՝ ըստ անձնագրի,
- Ընտանիքի անդամի անձնագրի տվյալները (տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ),
- Հանրային ծառայությունների համարանիշը (սոցիալական քարտի համարը) կամ հանրային ծառայությունների համարանիշ (ՀԾՀ) չունենալու վերաբերյալ տեղեկանքի համարը,
- հաշվառման հասցեն,
- փաստացի բնակության հասցեն: Եթե հայտարարատուի հաշվառման հասցեն նույնական է բնակության հասցեի հետ, ապա հայտարարատուն պետք է սեղմի «Նույնն է ինչ հաշվառմանը» դաշտի վրա և ընտրի «Այո» պատասխանը, որից հետո համակարգը ինքնաշխատ եղանակով

կներբեռնի համապատասխան հասցեն «Հաշվառման հասցե» սյունակից: Եթե այն տարբեր է հաշվառման հասցեից, ապա հայտարարատուն պետք է սեղմի «Նույնն է ինչ հաշվառմանը» դաշտի վրա և ընտրի «Ոչ» պատասխանը, որից հետո մուտքագրի իր փաստացի բնակության հասցեի տվյալները տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ,

- Պաշտոնը կամ աշխատանքային գործունեությունը (զբաղմունքը),
- Գործատու(ներ)ի անվանումը (առկայության դեպքում),

Ա3. Հայտարարատու պաշտոնատար անձի հետ մերձավոր ազգակցությամբ կամ խնամհությամբ կապված համատեղ չբնակվող անձանց մասին տվյալները բաժնում լրացվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի հետ մերձավոր ազգակցությամբ կամ խնամհությամբ կապված հետևյալ անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը, ծննդյան օրը, ամիսը, տարին՝

- ծնող,
- չափահաս զավակ,
- եղբայր,
- քույր,
- ամուսնու ծնող,
- ամուսնու զավակ,
- ամուսնու եղբայր
- ամուսնու քույր:

Բ.1. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԸ

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) «Նվիրատվություն» կամ «Ժառանգություն» եղանակով ձեռքբերած անշարժ գույքը հայտարարագրվում է նաև «Հայտարարատու պաշտոնատար անձի եկամուտները» բաժնում:
- 2) Կառուցվող շենքից հիփոթեքային վարկավորմամբ անշարժ գույքի գնման իրավունքի միջոցով անշարժ գույքի ձեռքբերման գործընթացը հայտարարագրում արտացոլվում է սույն կարգի «Ընդհանուր դրույթներ» բաժնում սահմանված կարգով:
- 3) Հայտարարատուի կողմից կառուցված և տվյալ տարում անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցման դեպքում՝ «Ձեռքբերման արժեքը» դաշտում նշվում է շինարարության նախահաշվային փաստաթղթերում նշված արժեքը, իսկ դրանց բացակայության դեպքում՝ շինարարության փաստացի արժեքը:

Բ.1.1. Տվյալ տարվա սկզբում առկա անշարժ գույքը

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները» ենթաբաժնում նշվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Սեփականության իրավունքի տեսակը» դաշտում լրացվում է՝ «Միանձնյա» տողը, եթե տվյալ անշարժ գույքի միավորը սեփականատիրոջ միանձնյա սեփականությունն է հանդիսանում: «Բաժնային սեփականություն» տողն ընտրվում է այն դեպքում, երբ տվյալ գույքի սեփականատեր են հանդիսանում մեկից ավելի անձինք և նրանցից յուրաքանչյուրի բաժինն առանձնացված է

(օրինակ 1/3, 1/5 և այլն): «Համատեղ սեփականություն» տողն ընտրվում է այն դեպքում, եթե տվյալ գույքը հանդիսանում է երկու կամ ավելի անձանց ընդհանուր համատեղ սեփականությունը: Այս դեպքում սեփականատերերի բաժինն առանձնացված չէ և գույքը հանդիսանում է նրանց համատեղ սեփականությունը:

- «Հայտարարատու սեփականատիրոջ բաժինը» դաշտը լրացվում է միայն այն դեպքում, եթե «Սեփականության իրավունքի տեսակը» տողում լրացված է «Բաժնային» տողը:
- «Անշարժ գույքի հաշվառման համար» դաշտում լրացվում է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի համարը կամ օտարերկրյա պետություններում գտնվող գույքի դեպքում՝ գույքի նույնականացման համապատասխան տվյալը,
- «Անշարժ գույքի մակերեսը» դաշտում մակերեսը լրացվում է բացառապես քառակուսի մետրերով: Հեկտարով կամ այլ չափման միավորով (այդ թվում՝ արտասահմանյան գույքի դեպքում) արտահայտված անշարժ գույքի մակերեսն անհրաժեշտ է վերածել քառակուսի մետրի և մակերեսը նշել քառակուսի մետրերով,
- «Անշարժ գույքը ձեռք բերելու ամսաթիվը» դաշտում նշվում է գույքի պետական գրանցման ամսաթիվը: Կառուցվող անշարժ գույքի դեպքում (այդ թվում՝ կառուցապատողից անշարժ գույքի գնման իրավունքի միջոցով անշարժ գույքի ձեռքբերման դեպքում) նույնպես նշվում է անշարժ գույքի պետական գրանցման ամսաթիվը:
- «Ձեռքբերման եղանակը» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է անշարժ գույքի ձեռքբերման համապատասխան եղանակը: «Այլ» տողն ընտրելու դեպքում հարկավոր է տալ բացատրություն «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում,
- «Առկա է տարվա վերջում» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է տվյալ տարեվերջին տվյալ գույքի առկայության վերաբերյալ համապատասխան տողը: Եթե անշարժ գույքի միավորի (օրինակ՝ հողամասի) մի մասն օտարվել է հաշվետու ժամանակաշրջանում, ընտրվում է «Մասնակի» տարբերակը,
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է այն երկիրը, որտեղ գտնվում է անշարժ գույքը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է անշարժ գույքի գտնվելու հասցեն,

Բ.1.2. Տվյալ տարվա ընթացքում ձեռք բերված անշարժ գույքը

- «Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները» ենթաբաժնում նշվում են տվյալ տարվա ընթացքում անշարժ գույք ձեռք բերած հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Անշարժ գույքի տեսակը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է անշարժ գույքի համապատասխան տեսակը,
- «Սեփականության իրավունքի տեսակը» դաշտում լրացվում է՝ «Միանձնյա» տողը, եթե տվյալ անշարժ գույքի միավորը սեփականատիրոջ միանձնյա սեփականությունն է հանդիսանում: «Բաժնային սեփականություն» տողն ընտրվում է այն դեպքում, երբ տվյալ գույքի սեփականատեր են հանդիսանում մեկից ավելի անձինք և նրանցից յուրաքանչյուրի բաժինն առանձնացված է (օրինակ 1/3, 1/5 և այլն): «Համատեղ սեփականություն» տողն ընտրվում է այն դեպքում, եթե տվյալ գույքը հանդիսանում է երկու կամ ավելի անձանց ընդհանուր համատեղ սեփականությունը: Այս դեպքում սեփականատերերի բաժինն առանձնացված չէ և գույքը հանդիսանում է նրանց համատեղ սեփականությունը:
- «Հայտարարատու սեփականատիրոջ բաժինը» դաշտը լրացվում է միայն այն դեպքում, եթե «Սեփականության իրավունքի տեսակը» տողում լրացված է «Բաժնային» տողը,

- «**Անշարժ գույքի հաշվառման համարը**» դաշտում լրացվում է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի համարը կամ օտարերկրյա պետություններում գտնվող գույքի դեպքում՝ գույքի նույնականացման համապատասխան տվյալը,
- «**Անշարժ գույքը ձեռք բերելու ամսաթիվը**» դաշտում նշվում է գույքի ձեռքբերման ամսաթիվը: Կառուցվող անշարժ գույքի դեպքում (այդ թվում՝ կառուցապատողից անշարժ գույքի գնման իրավունքի միջոցով անշարժ գույքի ձեռքբերման դեպքում) նշվում է անշարժ գույքի պետական գրանցման ամսաթիվը:
- «**Ձեռքբերման եղանակը**» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է անշարժ գույքի ձեռքբերման համապատասխան եղանակը: «Այլ» տողն ընտրելու դեպքում հարկավոր է տալ բացատրություն «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում,
- «**Նկարագրություն**» դաշտում նշվում է այլ եղանակով անշարժ գույքի ձեռքբերման մանրամասները,
- «**Ձեռքբերման արժեքը**» դաշտում լրացվում է գործարքի գինը: Նվիրատվություն և ժառանգություն ստանալու դեպքում այս դաշտը լրացվում է սույն հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» մասով սահմանված բնամթերային եկամուտների արժեքի որոշման դրույթներին համապատասխան,
- «**Ձեռք բերման արժույթը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է անշարժ գույքի ձեռքբերման գործարքի արժույթը,
- «**Անշարժ գույքի մակերեսը**» դաշտում մակերեսը լրացվում է բացառապես քառակուսի մետրերով: Հեկտարով կամ այլ չափման միավորով (այդ թվում՝ արտասահմանյան գույքի դեպքում) արտահայտված անշարժ գույքի մակերեսն անհրաժեշտ է վերածել քառակուսի մետրի և մակերեսը նշել քառակուսի մետրերով,
- «**Չափման միավոր**» դաշտում որպես կանոն ընտրվում է «մ²» չափման միավորը,
- «**Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն**» դաշտում լրացվում են՝ գույքի ձեռքբերման գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը, ինչպես նաև գործարքի կողմի հասցեն,
- «**Առկա է տարվա վերջում**» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է տվյալ տարեվերջին տվյալ գույքի առկայության վերաբերյալ համապատասխան տողը: Եթե անշարժ գույքի միավորի (օրինակ՝ հողամասի) մի մասն օտարվել է հաշվետու ժամանակաշրջանում, ընտրվում է «Մասնակի» տարբերակը,
- «**Երկիր**» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է այն երկիրը, որտեղ գտնվում է անշարժ գույքը,
- «**Մարզ**», «**Համայնք**», «**Փողոց**», «**Շինության տիպ**», «**Շենք/Տուն**», «**Բնակարան**» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է անշարժ գույքի **գտնվելու հասցեն**,

Բ.1.2. Տվյալ տարվա ընթացքում օտարված անշարժ գույքը

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «**Անշարժ գույքի տեսակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է անշարժ գույքի համապատասխան տեսակը,
- «**Սեփականության իրավունքի տեսակը**» դաշտում լրացվում է՝ «Միանձնյա» տողը, եթե տվյալ անշարժ գույքի միավորը սեփականատիրոջ միանձնյա սեփականությունն է հանդիսանում: «Բաժնային սեփականություն» տողն ընտրվում է այն դեպքում, երբ տվյալ գույքի սեփականատեր են հանդիսանում մեկից ավելի անձինք և նրանցից յուրաքանչյուրի բաժինն առանձնացված է (օրինակ 1/3, 1/5 և այլն): «Համատեղ սեփականություն» տողն ընտրվում է այն դեպքում, եթե

տվյալ գույքը հանդիսանում է երկու կամ ավելի անձանց ընդհանուր համատեղ սեփականությունը: Այս դեպքում սեփականատերերի բաժինն առանձնացված չէ և գույքը հանդիսանում է նրանց համատեղ սեփականությունը:

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ բաժինը**» դաշտը լրացվում է միայն այն դեպքում, եթե «**Սեփականության իրավունքի տեսակը**» տողում լրացված է «Բաժնային» տողը,
- «**Անշարժ գույքի հաշվառման համարը**» դաշտում լրացվում է սեփականության իրավունքի գրանցման վկայականի համարը կամ օտարերկրյա պետություններում գտնվող գույքի դեպքում՝ գույքի նույնականացման համապատասխան տվյալը,
- «**Օտարման ամսաթիվը**» դաշտում նշվում է անշարժ գույքի օտարման ամսաթիվը,
- «**Օտարման եղանակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը,
- «**Օտարման արժեքը**» դաշտում լրացվում է գործարքի գինը: Նվիրատվություն և ժառանգություն ստանալու դեպքում այս դաշտը լրացվում է սույն հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» մասով սահմանված բնամթերային եկամուտների արժեքի որոշման դրույթներին համապատասխան,
- «**Օտարման արժույթը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է անշարժ գույքի օտարման գործարքի արժույթը,
- «**Օտարված անշարժ գույքի մակերեսը**» դաշտում մակերեսը լրացվում է բացառապես քառակուսի մետրերով: Հեկտարով կամ այլ չափման միավորով (այդ թվում՝ արտասահմանյան գույքի դեպքում) արտահայտված անշարժ գույքի մակերեսն անհրաժեշտ է վերածել քառակուսի մետրի և մակերեսը նշել քառակուսի մետրերով,
- «**Չափման միավոր**» դաշտում որպես կանոն ընտրվում է «մ²» չափման միավորը,
- «**Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն**» դաշտում լրացվում են՝ գույքի օտարման գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը, ինչպես նաև գործարքի կողմից հասցեն,
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է այն երկիրը, որտեղ գտնվում է անշարժ գույքը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է անշարժ գույքի **գտնվելու հասցեն**,

Բ.2. ՏՐԱՆՍՊՈՐՏԻ ՄԻՋՈՅԸ

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) «**Նվիրատվություն**» կամ «**ժառանգություն**» եղանակով ձեռքբերած տրանսպորտի միջոցը հայտարարագրվում է նաև եկամուտների հայտարարագրման բաժնում:
- 2) **Տրանսպորտի միջոցի ձեռքբերման նախնական առուվաճառքի պայմանագրի կնքման դեպքում** փաստացի վճարված գումարի չափը հայտարարագրվում է «**Հայտարարատու պաշտոնատար անձի հանձնած փոխառությունները**» բաժնում:
- 3) **Տարածամկետ վճարմամբ տրանսպորտի միջոցի ձեռքբերման պայմանագրի դեպքում** տվյալներն արտացոլվում են այս բաժնում՝ որպես տրանսպորտի միջոցի ձեռքբերում, միաժամանակ, փաստացի չվճարված գումարը հայտարարագրվում է եկամուտների հայտարարագրման բաժնում՝ որպես «**Ստացված փոխառություն (վարկ)**»:

Բ.2.1. Տվյալ տարվա սկզբում առկա տրանսպորտի միջոցը

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «**Տրանսպորտի տեսակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է տրանսպորտի համապատասխան տեսակը: Հայտարարագրման ենթակա են միայն այն տրանսպորտային միջոցները, որոնք պետական լիազոր մարմնում հաշվառման ենթակա են,
- «**Ձեռքբերման եղանակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է ձեռքբերման համապատասխան եղանակը,
- «**Ձեռքբերման ամսաթիվը**» դաշտում նշվում է տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերման ամսաթիվը: Ձեռքբերման ամսաթիվ է համարվում ՀՀ պետական լիազոր մարմնում տրանսպորտային միջոցի հաշվառման ամսաթիվը:
- «**Առկա է տարվա վերջում**» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է տվյալ տարեվերջին տվյալ տրանսպորտային միջոցի առկայության վերաբերյալ համապատասխան տողը,
- «**Մակնիշ**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը,
- «**Սերիա**» դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի սերիան,
- «**Թողարկման տարին**» դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի թողարկման տարին ըստ հաշվառման վկայագրի,
- «**Նույնականացման համարը (VIN)**» դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի նույնականացման համարը (VIN կոդը),

Բ.2.2. Տվյալ տարվա ընթացքում ձեռք բերված տրանսպորտի միջոցը

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «**Տրանսպորտի տեսակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է տվյալ տարում ձեռքբերված տրանսպորտի համապատասխան տեսակը: Հայտարարագրման ենթակա են միայն այն տրանսպորտային միջոցները, որոնք պետական լիազոր մարմնում հաշվառման ենթակա են,
- «**Ձեռքբերման եղանակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է ձեռքբերման համապատասխան եղանակը,
- «**Նկարագրություն**» դաշտում նշվում է այլ եղանակով տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերման մանրամասները,
- «**Ձեռքբերման ամսաթիվը**» դաշտում նշվում է տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերման ամսաթիվը: Ձեռքբերման ամսաթիվ է համարվում ՀՀ պետական լիազոր մարմնում տրանսպորտային միջոցի հաշվառման ամսաթիվը:
- «**Ձեռքբերման արժեքը**» դաշտում լրացվում է գործարքի գինը: Նվիրատվություն և ժառանգություն ստանալու դեպքում այս դաշտը լրացվում է սույն հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» մասով սահմանված բնամթերային եկամուտների արժեքի որոշման դրույթներին համապատասխան: ՀՀ տարածքից դուրս (այդ թվում՝ արտասահմանյան աճուրդներից) ձեռքբերված տրանսպորտային միջոցների դեպքում ձեռքբերման արժեքը ներառում է տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերման օրվանից մինչև ՀՀ պետական լիազոր մարմնում տրանսպորտային միջոցի հաշվառման ամսաթիվը կատարված բոլոր ծախսերը (ձեռքբերման, տեղափոխման, մաքսազերծման, ապահովագրության և այլն) և կարող է ներկայացվել տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերման արժույթով կամ ՀՀ դրամով:
- «**Ձեռք բերման արժույթը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերման գործարքի արժույթը: ՀՀ տարածքից դուրս (այդ թվում՝ արտասահմանյան

աճուրդներից) ձեռքբերված տրանսպորտային միջոցի դեպքում, երբ մինչև ՀՀ պետական լիազոր մարմնում տրանսպորտային միջոցի հաշվառման ամսաթիվը կատարվել են ծախսեր տարբեր արժույթներով (ձեռքբերման, տեղափոխման, մաքսագերծման, ապահովագրության և այլն), դրա արժեքը կարող է ներկայացվել տրանսպորտային միջոցի ձեռքբերման արժույթով կամ ՀՀ դրամով:

- **«Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն»** դաշտում լրացվում են՝ գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը, ինչպես նաև գործարքի կողմի հասցեն (առկայության դեպքում),
- **«Առկա է տարվա վերջում»** դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է տվյալ տարեվերջին տվյալ տրանսպորտային միջոցի առկայության վերաբերյալ համապատասխան տողը,
- **«Մակնիշ»** դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը,
- **«Սերիա»** դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի սերիան,
- **«Թողարկման տարին»** դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի թողարկման տարին ըստ հաշվառման վկայագրի,
- **«Նույնականացման համարը (VIN)»** դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի նույնականացման համարը (VIN կոդը),

Բ.2.2. Տվյալ տարվա ընթացքում օտարված տրանսպորտի միջոցը

- **«Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները»** ենթաբաժնում նշվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- **«Տրանսպորտի տեսակը»** դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է տվյալ տարում օտարված տրանսպորտի համապատասխան տեսակը: Հայտարարագրման ենթակա են միայն այն տրանսպորտային միջոցները, որոնք պետական լիազոր մարմնում հաշվառման ենթակա են,
- **«Օտարման եղանակը»** դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է օտարման համապատասխան եղանակը,
- **«Նկարագրություն»** դաշտում նշվում է այլ եղանակով տրանսպորտային միջոցի օտարման մանրամասները,
- **«Օտարման ամսաթիվը»** դաշտում նշվում է տրանսպորտային միջոցի օտարման ամսաթիվը,
- **«Օտարման արժեքը»** դաշտում լրացվում է գործարքի գինը: Նվիրատվություն և ժառանգություն ստանալու դեպքում այս դաշտը լրացվում է սույն հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» մասով սահմանված բնամթերային եկամուտների արժեքի որոշման դրույթներին համապատասխան,
- **«Օտարման արժույթը»** դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է տրանսպորտային միջոցի օտարման գործարքի արժույթը,
- **«Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն»** դաշտում լրացվում են՝ գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը, ինչպես նաև գործարքի կողմի հասցեն,
- **«Մակնիշ»** դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը,
- **«Սերիա»** դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի սերիան,
- **«Թողարկման տարին»** դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի թողարկման տարին ըստ հաշվառման վկայագրի,
- **«Նույնականացման համարը (VIN)»** դաշտում լրացվում է տրանսպորտային միջոցի նույնականացման համարը (VIN կոդը),

Բ.2.3. Տվյալ տարվա վերջում առկա տրանսպորտի միջոցը

- Այս բաժինը լրացվում է ինքնաշխատ

Բ.3. ԱՐԺԵԹՂԹԵՐ ԵՎ ԱՅԼ ՆԵՐՂՐՈՒՄՆԵՐ

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Բաժնային արժեթղթերի և այլ ներդրումների արժեքը տվյալ տարվա սկզբում և տվյալ տարվա վերջում հաշվարկվում է ձեռքբերման արժեքով:
- 4) «Նվիրատվություն» եղանակով օտարված արժեթղթերի ու այլ ներդրումների «Հարկային տարում օտարման արժեքը» վանդակում նշվում է զրո (0),
- 5) Ներդրումային ֆոնդերի փայերը (բացառությամբ պարտադիր կենսաթոշակային ֆոնդի փայերի) հայտարարագրվում են ընդհանուր կարգով: Պարտադիր կենսաթոշակային ֆոնդի փայերը չեն հայտարարագրվում:

Բ.3.1. Բաժնային արժեթղթեր և այլ ներդրումներ

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են արժեթղթի կամ այլ ներդրման սեփականատեր հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «**Ընկերության լրիվ անվանումը**» դաշտում լրացվում է այն ընկերության լրիվ անվանումը, որի բաժնետոմսի, բաժնեմասի կամ փայաբաժնի սեփականատեր է հանդիսանում հայտարարատուն, նրա ընտանիքի անչափահաս անդամը, խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձը,
- «**Բաժնային արժեթղթի կամ այլ ներդրման տեսակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է բաժնային արժեթղթի կամ այլ ներդրման տեսակը (բաժնետոմս, բաժնեմաս կամ փայաբաժին),
- «**Ձեռքբերման ամսաթիվ**» դաշտում լրացվում է արժեթղթի ձեռքբերման ամսաթիվը: Եթե տվյալ տարվա ընթացքում տվյալ ընկերության բաժնային արժեթղթեր կամ բաժնեմաս ձեռք է բերվել մեկից ավելի անգամ, ապա բոլոր ձեռքբերումները հայտարարագրվում են առանձին,
- «**Ձեռքբերման եղանակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է ձեռքբերման համապատասխան եղանակը: «Այլ» եղանակն ընտրելու դեպքում «Նկարագրություն» դաշտում լրացվում է համապատասխան եղանակի նկարագրությունը,
- «**Նկարագրություն**» դաշտը լրացվում է, եթե «Ձեռքբերման եղանակը» դաշտում ընտրվել է ձեռքբերման «Այլ» եղանակը,
- «**Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն**» դաշտում լրացվում է բաժնային արժեթղթի գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, հայրանունը և հասցեն,
- «**Տվյալ տարվա սկզբում բաժնային արժեթղթի կամ այլ ներդրման արժեքը (գինը)**» դաշտում լրացվում է տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ առկա բաժնային արժեթղթի կամ այլ ներդրման ձեռքբերման արժեքը: Ընկերության հիմնադրման դեպքում բաժնային արժեթղթի

(բաժնեմասի) արժեքը նշվում է ընկերության կանոնադրական կապիտալում ունեցած մասնակցության (ներդրման) գումարի չափով,

- «Արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է բաժնային արժեթղթի կամ բաժնեմասի ձեռքբերման գործարքի արժույթը,
- «Տվյալ տարվա սկզբում բաժնեմասնակցության %» դաշտում լրացվում է տվյալ ընկերությունում հայտարարատու պաշտոնատար անձին, նրա անչափահաս զավակին կամ նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձին պատկանող բաժնետոմսի, բաժնեմասի կամ փայաբաժնի տոկոսը ընկերության կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալում տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ: Այս դաշտը տեղեկատվական բնույթ է կրում և պարտադիր լրացման դաշտ չէ,
- «Տվյալ տարվա վերջում բաժնային արժեթղթի կամ այլ ներդրման արժեքը (գինը)» դաշտում լրացվում է տվյալ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա բաժնային արժեթղթի կամ այլ ներդրման ձեռքբերման արժեքը: Ընկերության հիմնադրման դեպքում բաժնային արժեթղթի (բաժնեմասի) արժեքը նշվում է ընկերության կանոնադրական կապիտալում ունեցած մասնակցության (ներդրման) գումարի չափով,
- «Տվյալ տարվա վերջում բաժնեմասնակցության %» դաշտում լրացվում է տվյալ ընկերությունում հայտարարատու պաշտոնատար անձին, նրա անչափահաս զավակին կամ նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձին պատկանող բաժնետոմսի, բաժնեմասի կամ փայաբաժնի տոկոսը ընկերության կանոնադրական (բաժնեհավաք) կապիտալում տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս դաշտը տեղեկատվական բնույթ է կրում և պարտադիր լրացման դաշտ չէ,

Բ.3.2.Պարտքային և այլ արժեթղթեր

- «Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները» ենթաբաժնում նշվում են պարտքային և այլ արժեթղթերի սեփականատեր հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Արժեթղթի տեսակը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է պարտքային կամ այլ արժեթղթի տեսակը,
- «Ձեռք բերելու եղանակը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է արժեթղթի ձեռքբերման համապատասխան եղանակը: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է ձեռքբերման եղանակը,
- «Ձեռք բերելու ամսաթիվը» դաշտում նշվում է արժեթղթի ձեռքբերման ամսաթիվը:
- «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է «Արժեթղթի տեսակը» և (կամ) «Ձեռք բերելու եղանակը» դաշտերում «Այլ» տողը ընտրելու դեպքում: Այս դեպքում լրացվում է այլ արժեթղթի և (կամ) ձեռքբերման այլ եղանակի տեսակը,
- «Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն» դաշտում լրացվում են՝ գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը, ինչպես նաև գործարքի կողմի հասցեն,
- «Արժեքը տվյալ տարվա սկզբին» դաշտում լրացվում է տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ տվյալ արժեթղթի արժեքը ձեռքբերման գնով,
- «Գործարքի արժույթ» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է տվյալ արժեթղթի ձեռքբերման գործարքի արժույթը,

Բ.4. ՀԱՆՁՆՎԱԾ ԵՎ ՎԵՐԱԴԱՐՁՎԱԾ ՓՈԽԱՌՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ, ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԱՎԱՆԴՆԵՐ

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Հայտարարագրվում են հաշվետու տարվա հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարատուի հանձնած փոխառությունները և ներդրված բանկային ավանդների գումարները: Սույն կարգի առումով բանկային ավանդ է համարվում բանկի հետ ժամկետային ավանդի պայմանագրի շրջանակներում որոշակի ժամկետով ներդրված ավանդը, որի դիմաց հաշվարկվում են պայմանագրով սահմանված տոկոսներ:
- 2) Ցպահանջ ավանդները, խնայողական հաշիվների մնացորդները, առարկայազուրկ մետաղական հաշիվներում հաշվառվող անկանխիկ ոսկին արտացոլվում են «Բանկային հաշիվների մնացորդներ» բաժնում:
- 3) Հայտարարագրվում է մինչև անշարժ գույքի պետական գրանցումը կառուցապատողին անշարժ գույքի գնման իրավունքի դիմաց վճարված գումարների մնացորդը (այդ թվում՝ վարկային միջոցներից) հաշվետու տարվա հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Անշարժ գույքի նկատմամբ սեփականության իրավունքի գրանցումից հետո այս փոխառության մնացորդը կմարվի (կգրոյանա):
- 4) Գույքի (այդ թվում՝ շարժական գույքի) ձեռքբերման դիմաց նախավճարի կամ կանխավճարի փաստացի վճարված գումարը հայտարարագրվում է «**Հանձնած և վերադարձված փոխառություններ**» բաժնում որպես հանձնած փոխառություն:

Բ.4.1. Հանձնած և վերադարձված փոխառություններ

- «Պարտատիրոջ կարգավիճակը» դաշտի բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը:
- «Հայտարարատու պարտատիրոջ անուն, ազգանուն, հայրանունը» դաշտի բացվող ցանկից ընտրվում է փոխատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների կամ նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Պարտապանի անվանումը կամ Անուն, Ազգանուն, Հայրանունը» դաշտում լրացվում են՝ պարտապան հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է երկիրը, որի քաղաքացի է հանդիսանում պարտապանը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է պարտապանի **հասցեն**,
- «Տվյալ տարվա սկզբում առկա փոխառության գումարը» դաշտում լրացվում է տվյալ պարտատիրոջ՝ հունվարի 1-ի դրությամբ առկա փոխառության պարտքի գումարը,
- «Փոխառության արժույթը» դաշտում լրացվում է հանձնված փոխառության արժույթը,
- «Լրացուցիչ նշումներ» դաշտում նշվում են այն փոխառությունների տվյալները, որոնք վերաբերվում են գույքի նախնական առուվաճառքի պայմանագրերով փաստացի վճարված գումարներին կամ գույքի ձեռքբերման պայմանագրերի շրջանակներում հիփոթեքային պայմանագրերով փաստացի վճարված գումարներին, եթե հայտարարատուի սեփականության իրավունքը չի գրանցվել,
- «Տվյալ տարվա վերջում առկա փոխառության գումարը» դաշտում լրացվում է տվյալ պարտատիրոջ՝ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա փոխառության պարտքի գումարը,

Այս բաժնում լրացվում են նաև այն փոխառությունները, որոնք վերաբերվում են գույքի նախնական առուվաճառքի պայմանագրերով փաստացի վճարված գումարներին կամ գույքի ձեռքբերման պայմանագրերի շրջանակներում հիփոթեքային պայմանագրերով փաստացի վճարված գումարներին, եթե հայտարարատուի սեփականության իրավունքը չի գրանցվել:

Բ.4.2. Հանձնած և վերադարձված ավանդներ

- «Պարտատիրոջ կարգավիճակը» դաշտի բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը,
- «Պարտատիրոջ անուն, ազգանուն, հայրանունը» դաշտի բացվող ցանկից ընտրվում է ավանդատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների կամ նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Բանկի անվանումը» դաշտում լրացվում է այն բանկի անվանումը, որտեղ տվյալ արժույթով ավանդ է ներդրվել,
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է այն երկիրը, որտեղ գտնվում է տվյալ բանկը,
- «Քաղաք (համայնք)» դաշտում լրացվում է բանկի (մասնաճյուղի) գտնվելու քաղաքը (համայնքը),
- «Տվյալ տարվա սկզբում տվյալ բանկում առկա ավանդի գումարը» դաշտում լրացվում է ավանդի գումարը տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ,
- «Ավանդի արժույթը» դաշտում լրացվում է հանձնված ավանդի արժույթը,
- «Տվյալ տարվա վերջում տվյալ բանկում առկա ավանդի գումարը» դաշտում լրացվում է ավանդի գումարը տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Բ.5. ՈՒԹ ՄԻԼԻՈՆ ԴՐԱՄԻՑ ԿԱՄ ԴՐԱՆ ՀԱՄԱՐԺԵՔ ԱՐՏԱՐԺՈՒՅԹԻՑ ԱՎԵԼԻ ԱՐԺԵՔ ՈՒՆԵՑՈՂ ԳՈՒՅՔԸ (ԹԱՆԿԱՐԺԵՔ ԳՈՒՅՔԸ)

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Թանկարժեք գույք է համարվում նախորդ բաժիններում չներառված՝ ութ միլիոն դրամից կամ դրան համարժեք արտարժույթից ավելի արժեք ունեցող գույքը, օրինակ՝ թանկարժեք զարդ, կահույք, արվեստի գործ, ոսկու ձուլակտորներ և այլն: Ընդ որում, ութ միլիոն դրամի շեմը վերաբերվում է տվյալ թանկարժեք գույքի միավորին կամ կոմպլեկտին, այլ ոչ թե՝ թանկարժեք գույքի տեսակին:
- 2) Հայտարարատու պաշտոնատար անձի՝ հարկային տարվա ընթացքում «նվիրատվություն» կամ «ժառանգություն» եղանակներով ձեռքբերված թանկարժեք գույքը հայտարարագրվում է սույն բաժնում:

Բ.5.1. Տվյալ տարվա սկզբում առկա՝ ութ միլիոն դրամից կամ դրան համարժեք արտարժույթից ավելի արժեք ունեցող գույքը (թանկարժեք գույք)

- «Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները» ենթաբաժնում նշվում են թանկարժեք գույքի սեփականատեր հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Գույքի տեսակը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է թանկարժեք գույքի համապատասխան տեսակը,

- «Նկարագրություն» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի նկարագրությունը,
- «**ձեռքբերման եղանակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է ձեռքբերման համապատասխան եղանակը: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է ձեռքբերման եղանակը,
- «**ձեռքբերման տարի**» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի ձեռքբերման տարին,
- «**ձեռքբերման արժեքը**» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի արժեքը՝ ձեռքբերման գնով: Նվիրատվություն և ժառանգություն ստանալու դեպքում այս դաշտը լրացվում է սույն հավելվածի «Ընդհանուր դրույթներ» մասով սահմանված բնամթերային եկամուտների արժեքի որոշման դրույթներին համապատասխան,
- «Ձեռքբերման արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է թանկարժեք գույքի ձեռքբերման արժույթը,

Բ.5.2. Տվյալ տարվա ընթացքում ձեռք բերված՝ ութ միլիոն դրամից կամ դրան համարժեք արտարժույթից ավելի արժեք ունեցող գույքը (թանկարժեք գույք)

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են թանկարժեք գույք ձեռքբերած հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Գույքի տեսակը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է թանկարժեք գույքի համապատասխան տեսակը,
- «Նկարագրություն» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի նկարագրությունը,
- «**ձեռքբերման եղանակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է ձեռքբերման համապատասխան եղանակը: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է ձեռքբերման եղանակը,
- «**ձեռքբերման ամսաթիվ**» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի ձեռքբերման օրը, ամիսը, տարին,
- «**ձեռքբերման արժեքը**» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի արժեքը՝ ձեռքբերման գնով,
- «Ձեռքբերման արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է թանկարժեք գույքի ձեռքբերման արժույթը,
- «**Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն**» դաշտում լրացվում են՝ թանկարժեք գույքի ձեռքբերման գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը, ինչպես նաև գործարքի կողմի հասցեն:

Բ.5.2. Տվյալ տարվա ընթացքում օտարված՝ ութ միլիոն դրամից կամ դրան համարժեք արտարժույթից ավելի արժեք ունեցող գույքը (թանկարժեք գույք)

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են թանկարժեք գույք օտարող հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Գույքի տեսակը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է թանկարժեք գույքի համապատասխան տեսակը,
- «Նկարագրություն» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի նկարագրությունը,

- «**Օտարման եղանակը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է օտարման համապատասխան եղանակը: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է օտարման եղանակը,
- «**Օտարման ամսաթիվ**» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի օտարման օրը, ամիսը, տարին,
- «**Օտարման արժեքը**» դաշտում լրացվում է թանկարժեք գույքի օտարման արժեքը,
- «Օտարման արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է թանկարժեք գույքի օտարման արժույթը,
- «**Գործարքի մյուս կողմի անվանումը կամ անունը, ազգանունը, հայրանունը, հասցեն**» դաշտում լրացվում են՝ թանկարժեք գույքի օտարման գործարքի կողմ հանդիսացող իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը, ինչպես նաև գործարքի կողմի հասցեն:

Բ.5.3. Տվյալ տարվա վերջում առկա՝ ութ միլիոն դրամից կամ դրան համարժեք արտարժույթից ավելի արժեք ունեցող գույքը (թանկարժեք գույք)

- Այս բաժինը լրացվում է ինքնաշխատ:

Բ.6. ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Սույն բաժնում հայտարարագրվում են տվյալ տարվա հունվարի 1-ի և դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հայտարարատուի՝
  - ՀՀ և արտասահմանյան բանկերում գտնվող բանկային հաշիվներին առկա դրամական միջոցները (ընթացիկ և խնայողական հաշիվների մնացորդները (բացառությամբ ժամկետային ավանդների), առարկայազուրկ մետաղական հաշիվներում հաշվառվող անկանխիկ ոսկին և այլն),
  - Էլեկտրոնային հաշիվներին (ԻԴՐԱՄ, FOREX, PAYPAL, VIVARO) առկա դրամական միջոցները,
  - կրիպտոարժույթը,
  - կանխիկ դրամական միջոցները:
- 2) «Ծագման աղբյուրը» դաշտում հայտարարատուի գնահատմամբ լրացվում է դրամական միջոցների ծագման հիմնական (ամենամեծ) աղբյուրը, եթե տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ տվյալ ենթաբաժնում հայտարարագրված դրամական միջոցների մնացորդը մեծ է 5 միլիոն ՀՀ դրամից կամ դրան համարժեք այլ արժույթից: Եթե տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ տվյալ ենթաբաժնում հայտարարագրված դրամական միջոցների մնացորդը փոքր է 5 միլիոն ՀՀ դրամից կամ դրան համարժեք այլ արժույթից, ապա այս դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է «Դրամական միջոցի մնացորդը փոքր է 5 մլն դրամից» տողը:

Բ.6.1. Բանկային հաշիվների մնացորդներ (բացառությամբ ավանդների)

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են բանկային հաշիվների սեփականատեր հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,

- «Արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է արժույթը,
- «Գումարի չափը տվյալ տարվա սկզբում» դաշտում լրացվում է տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ տվյալ արժույթով բոլոր բանկերում առկա դրամական միջոցները,
- «**Տվյալ տարվա սկզբում առկա գումարի ծագման աղբյուրը**» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը որպես ծագման հիմնական աղբյուր: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է այլ ծագման աղբյուրի վերաբերյալ տեղեկություններ,
- «Գումարի չափը տվյալ տարվա վերջում» դաշտում լրացվում է տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տվյալ արժույթով բոլոր բանկերում առկա դրամական միջոցները:

Բ.6.2. Էլեկտրոնային հաշիվներ և կրիպտոարժույթ

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են էլեկտրոնային հաշիվների և կրիպտոարժույթի սեփականատեր հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Տեսակը տվյալ տարվա սկզբում» դաշտում լրացվում է տվյալ տարվա սկզբում առկա էլեկտրոնային հաշվի կամ կրիպտոարժույթի տեսակը (ԻԴՐԱՄ, FOREX, PAYPAL, VIVARO կամ Bitcoin, Ethereum, TRON և այլն),
- «Գումարի չափը տվյալ տարվա սկզբում» դաշտում նշվում է տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ էլեկտրոնային հաշվի կամ կրիպտոարժույթի գումարի չափը,
- «Արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է էլեկտրոնային հաշվի արժույթը,
- «Գումարի չափը տվյալ տարվա վերջում» դաշտում նշվում է տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ էլեկտրոնային հաշվի կամ կրիպտոարժույթի գումարի չափը,
- «Ծագման աղբյուրը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը որպես ծագման հիմնական աղբյուր: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է այլ ծագման աղբյուրի վերաբերյալ տեղեկություններ,

Բ.6.3. Կանխիկ դրամ

- «**Հայտարարատու սեփականատիրոջ տվյալները**» ենթաբաժնում նշվում են կանխիկ դրամի սեփականատեր հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Գումարի չափը տվյալ տարվա սկզբում» դաշտում նշվում է տվյալ տարվա հունվարի 1-ի դրությամբ կանխիկ դրամի գումարի չափը,
- «Արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է կանխիկ դրամի արժույթը,
- «Գումարի չափը տվյալ տարվա վերջում» դաշտում նշվում է տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կանխիկ դրամի գումարի չափը,
- «Ծագման աղբյուրը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է համապատասխան տողը որպես ծագման հիմնական աղբյուր: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է այլ ծագման աղբյուրի վերաբերյալ տեղեկություններ,

Բ.7. Լրացուցիչ տեղեկություններ

- Այս դաշտում լրացվում են հայտարարատուի անշարժ գույքի, տրանսպորտային միջոցների, արժեթղթերի և այլ ներդրումների, հանձնված և վերադարձված փոխառությունների, բանկային ավանդների, թանկարժեք գույքի և դրամական միջոցների վերաբերյալ այն տեղեկությունները, որոնք չեն լրացվել համապատասխան բաժիններում:

Գ.1. Հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա ընտանիքի անչափահաս անդամների և խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց եկամուտները

Եկամուտները հայտարարագրելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Այս բաժնում գրանցվում են Հայաստանի Հանրապետությունում և արտերկրում տվյալ տարվա հունվարի 1-ից դեկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում ստացված եկամուտների վերաբերյալ տվյալները:
- 2) Եկամուտները հայտարարագրվում են առանց հարկերի և պարտադիր այլ վճարների:
- 3) Եկամուտներն արտացոլվում են ըստ դրանց փաստացի ստացման (դրամարկղային մեթոդով)՝ անկախ նրանից, թե որ ժամանակաշրջանին են դրանք վերաբերվում: Ընդ որում, սույն հայտարարագրի իմաստով եկամուտ են համարվում նաև ստացված վարկերն ու փոխառությունները, գույքի վաճառքից ստացված գումարը, բնամթերային եկամուտները, ապահովագրական հատուցումները,
- 4) «Նվիրատվություն» կամ «Ժառանգություն» եղանակով ձեռքբերված գույքը հայտարարագրվում է «Հայտարարատու պաշտոնատար անձի եկամուտները» բաժնում՝ որպես եկամուտ:
- 5) Հայտարարատուի բանկային հաշիվներին հասանելի չօգտագործված վարկային գծի և օվերդրաֆթի գումարները եկամուտ չեն համարվում, քանի դեռ չեն օգտագործվել:
- 6) Կառուցվող շենքից հիփոթեքային վարկավորմամբ անշարժ գույքի գնման իրավունքի միջոցով անշարժ գույքի ձեռքբերման գործընթացը հայտարարագրվում է սույն հավելվածի Ընդհանուր դրույթներում նկարագրված կարգով:
- 7) Բնակարան կամ անհատական բնակելի տուն ձեռք բերելու կամ անհատական բնակելի տուն կառուցելու նպատակով հայտարարատուի կողմից ստացված հիփոթեքային վարկի սպասարկման համար ՀՀ Հարկային օրենսգրքի 160 հոդվածի համաձայն վերադարձվող եկամտային հարկի գումարները հայտարարագրում արտացոլվում են այն ժամանակաշրջանում, երբ այդ գումարները փաստացի ստացվում են:
- 8) Գործատուների կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով տրվող փոխհատուցման վճարները (գործուղման ծախսերի հատուցման վճարները, դիվանագիտական ծառայողների փոխհատուցման վճարները և այլն) չեն հայտարարագրվում որպես եկամուտ, բացառությամբ աշխատանքից ազատվելու դեպքում տրվող չօգտագործված արձակուրդի փոխհատուցման վճարների:
- 9) Բանկային ավանդի դիմաց միևնույն բանկից միևնույն արժույթով ստացված տոկոսները կարող են հայտարարագրվել հանրագումարով:
- 10) Տարածամկետ վճարման պայմանով գույքի վաճառքի գործարքներում եկամուտ է համարվում գույքի վաճառքի ամբողջ գումարը, իսկ տվյալ տարվա հունվարի 1-ի կամ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ստացման ենթակա գումարն արտացոլվում է «Հանձնած փախառություններ» բաժնում որպես տրված փոխառություն:
- 11) Բնամթերային եկամուտներն արտացոլվում են սույն կարգի «Ընդհանուր դրույթներ» բաժնում սահմանված կարգով:

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Եկամուտ ստացողի տվյալները» ենթաբաժնում նշվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի, նրա անչափահաս զավակների և (կամ) նրա խնամակալության կամ հոգաբարձության տակ գտնվող անձանց անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Եկամտի տեսակը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է եկամտի տեսակը: «Այլ» տարբերակը ընտրելու դեպքում «Լրացուցիչ տեղեկություններ» դաշտում լրացվում է այլ եկամտի վերաբերյալ տեղեկություններ,
- «Վճարողի անվանում կամ Անուն Ազգանուն Հայրանուն» դաշտում լրացվում է իրավաբանական անձի անվանումը կամ ֆիզիկական անձի դեպքում՝ անունը, ազգանունը, հայրանունը,
- «Եկամտի չափը (գումարը)» դաշտում լրացվում է տվյալ տարվա ընթացքում փաստացի ստացված եկամտի չափը: Բնամթերային եկամուտների դեպքում այս դաշտը լրացվում է «0»,
- «Եկամտի արժույթը» դաշտում բացվող ցանկից ընտրվում է եկամտի արժույթը,
- «Եկամտի չափը բնամթերքով» դաշտում նշվում են բնամթերքով ստացված եկամտի չափը: Պայմանագրով չկարգավորվելու դեպքում բնամթերային եկամուտներն արտացոլվում են ստացման տարում այն ձեռք բերելու հնարավոր գնով: Հնարավոր գին է համարվում այն գինը, որը համեմատելի հանգամանքներում սովորաբար գանձվում է նույնանման ապրանքների, աշխատանքների կամ ծառայությունների համար կամ այն գինը, որով գույքի մասին բոլոր անհրաժեշտ տեղեկություններ ունեցող և այն վաճառելու պարտավորություն չունեցող վաճառողը համաձայն է վաճառել այդ գույքը, իսկ գույքի արժեքի մասին բոլոր անհրաժեշտ տեղեկություններ ունեցող և այն ձեռք բերելու պարտավորություն չունեցող գնորդը համաձայն է ձեռք բերել այդ գույքը,
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է եկամուտը վճարողի երկիրը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է անշարժ գույքի գտնվելու հասցեն:

Գ.2. ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Այս դաշտում լրացվում են հայտարարատուի եկամուտների վերաբերյալ այն տեղեկությունները, որոնք չեն լրացվել համապատասխան բաժիններում:

Դ. ՀԱՅՏԱՐԱՐԱՏՈՒ ՊԱՇՏՈՆԱՏԱՐ ԱՆՁԻ ՇԱՀԵՐԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐԱԳԻՐ

Դ.1. Մասնակցությունն առևտրային կազմակերպություններում

«Մասնակցությունն առևտրային կազմակերպություններում» բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Այս բաժնում հայտարարատուն պաշտոնատար անձը հայտարարագրում է բոլոր այն կազմակերպությունների տվյալները, որոնցում նա և (կամ) իր ընտանիքի անդամները մասնակցություն են ունեցել **տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում:**

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Հայտարարատու պաշտոնատար անձի և (կամ) նրա ընտանիքի անդամի անուն, ազգանուն, հայրանուն» դաշտում լրացվում է հայտարարատու պաշտոնատար անձի և (կամ) նրա ընտանիքի այն անդամի անունը, ազգանունը, հայրանունը, որն առևտրային կազմակերպությունում հիմնադիր է հանդիսանում կամ այդ կազմակերպության կանոնադրական կապիտալում մասնակցություն ունի,
- «Կազմակերպությունում ունեցած մասնակցության (փայեր, բաժնետոմսեր, բաժնեմասեր) տոկոսը» դաշտում լրացվում է հայտարարատու պաշտոնատար անձի և (կամ) նրա ընտանիքի անդամի ունեցած մասնակցության տոկոսը տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ,
- «Կազմակերպությունում ունեցած մասնակցության (փայեր, բաժնետոմսեր, բաժնեմասեր) քանակը» դաշտում լրացվում է հայտարարատու պաշտոնատար անձի և (կամ) նրա ընտանիքի անդամի ունեցած մասնակցության (փայեր, բաժնետոմսեր, բաժնեմասեր) քանակը տվյալ տարվա դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ,
- «Կազմակերպությունում ունեցած մասնակցության ձեռք բերելու ամսաթիվ» դաշտում լրացվում է հայտարարատու պաշտոնատար անձի և (կամ) նրա ընտանիքի անդամի կողմից տվյալ կազմակերպությունում ունեցած մասնակցության ձեռքբերման ամսաթիվը: Եթե տվյալ կազմակերպության փայերի, բաժնետոմսերի կամ բաժնեմասերի ձեռքբերման մեկից ավելի գործարքներ են տեղի ունեցել, այս դաշտում նշվում է ամենավաղ ձեռքբերման ամսաթիվը,
- «Կազմակերպության անվանումը» դաշտում նշվում է այն առևտրային կազմակերպության անվանումը, որտեղ տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում մասնակցություն են ունեցել հայտարարատու պաշտոնատար անձը կամ նրա ընտանիքի անդամը,
- «Կազմակերպության հարկ վճարողի հաշվառման համարը (ՀՎՀՀ)» դաշտում լրացվում է տվյալ կազմակերպության հարկ վճարողի հաշվառման համարը,
- «Կազմակերպության հասցեն» դաշտում լրացվում է տվյալ կազմակերպության գտնվելու վայրի տվյալները (իրավաբանական հասցեն),

Դ.2. Ներկայացվածությունը առևտրային կազմակերպությունների կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում

«Ներկայացվածությունը առևտրային կազմակերպությունների կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում» բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Այս բաժնում հայտարարատու պաշտոնատար անձը հայտարարագրում է բոլոր այն առևտրային կազմակերպությունների տվյալները, որոնց կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում նա և (կամ) իր ընտանիքի անդամները ներկայացված են եղել **տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում:**

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Հայտարարատու պաշտոնատար անձի և (կամ) նրա ընտանիքի անդամի անուն, ազգանուն, հայրանուն» դաշտում լրացվում է հայտարարատու պաշտոնատար անձի և (կամ) նրա ընտանիքի այն անդամի անունը, ազգանունը, հայրանունը, որը ներկայացված է տվյալ առևտրային կազմակերպության կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում (մասնակիցների ընդհանուր ժողովի անդամ, գործադիր մարմնի ղեկավար, վերստուգող հանձնաժողովի անդամ և այլն),
- «Կազմակերպության անվանումը» դաշտում լրացվում է այն առևտրային կազմակերպության անվանումը, որի կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում ներկայացված

են եղել հայտարարատու պաշտոնատար անձը և (կամ) իր ընտանիքի անդամները տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում,

- «Հարկ վճարողի հաշվառման համարը» դաշտում լրացվում է այն առևտրային կազմակերպության հարկ վճարողի հաշվառման համարը, որի կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում ներկայացված են հայտարարատու պաշտոնատար անձը և (կամ) իր ընտանիքի անդամները:
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է կազմակերպության գտնվելու երկիրը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է կազմակերպության գտնվելու հասցեն:

Դ.3. Պաշտոն զբաղեցնող անձի մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպությունում բաժնեմասը հավատարմագրային կառավարման հանձնելը

«Պաշտոն զբաղեցնող անձի մասնակցությամբ առևտրային կազմակերպությունում բաժնեմասը հավատարմագրային կառավարման հանձնելը» բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Այս բաժնում հայտարարատու պաշտոնատար անձը հայտարարագրում է բոլոր այն առևտրային կազմակերպությունների տվյալները, որոնց կանոնադրական կապիտալում նա և (կամ) իր ընտանիքի անդամները ունեցել են մասնակցություն **տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում:**

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Կազմակերպության անվանումը, որի նկատմամբ պաշտոնատար անձի գույքային իրավունքը հանձնվել է հավատարմագրային կառավարման» դաշտում լրացվում է կազմակերպության լրիվ անվանումը,
- «Հավատարմագրային կառավարչի անվանումը կամ անուն, ազգանունը» դաշտում լրացվում է կազմակերպության անվանումը կամ ֆիզիկական անձի անունը և ազգանունը, որին հավատարմագրային կառավարման է հանձնվել բաժնետոմսերը, բաժնեմասը կամ փայաբաժինը,
- «Հավատարմագրային կառավարչի հարկ վճարողի հաշվառման համարը» դաշտում լրացվում է հավատարմագրային կառավարչի հարկ վճարողի հաշվառման համարը, եթե այն իրավաբանական անձ է կամ անհատ ձեռնարկատեր,
- «Հավատարմագրային կառավարչի հարկ վճարողի հանրային ծառայությունների համարանիշը» դաշտում լրացվում է անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիկական անձ հավատարմագրային կառավարչի հանրային ծառայությունների համարանիշը (ՀԾՀ),
- «Հավատարմագրային կառավարման պայմանագրի կնքման ամսաթիվ» դաշտում լրացվում է հավատարմագրային կառավարման պայմանագրի կնքման ամսաթիվը, իսկ եթե հավատարմագրային կառավարման հանձնման ամսաթիվ տարբերվում է դրանից, ապա՝ հավատարմագրային կառավարման հանձնման ամսաթիվը,
- «Հավատարմագրային կառավարման պայմանագրի գործողության ժամկետը» դաշտում լրացվում է հավատարմագրային կառավարման պայմանագրի ավարտի ժամկետը,
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է հավատարմագրային կառավարչի գտնվելու երկիրը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է հավատարմագրային կառավարչի գտնվելու հասցեն:

Դ.4. Հայտարարատուի անդամակցությունը ոչ առևտրային կազմակերպություններին և ներկայացվածությունը դրանց կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Այս բաժնում հայտարարատու պաշտոնատար անձը հայտարարագրում է բոլոր այն ոչ առևտրային կազմակերպությունների տվյալները, որոնց նա անդամակցում է կամ որոնց կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում նա ներկայացված է եղել **տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում**:

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Կազմակերպության անվանումը» դաշտում լրացվում է այն ոչ առևտրային կազմակերպությունների տվյալները, որոնց նա անդամակցել է կամ որոնց կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում նա ներկայացված է եղել տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում,
- «Հարկ վճարողի հաշվառման համարը (<ՎՀՀ)>» դաշտում լրացվում է ոչ առևտրային կազմակերպության հարկ վճարողի հաշվառման համարը,
- «Կազմակերպությունում հայտարարատուի կարգավիճակը» դաշտում լրացվում է, թե տվյալ ոչ առևտրային կազմակերպությունում ինչ ներկայացվածություն ունի հայտարարատու պաշտոնատար անձը,
- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է ոչ առևտրային կազմակերպության գտնվելու երկիրը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է ոչ առևտրային կազմակերպության գտնվելու հասցեն:

Դ.5. Հայտարարատուի անդամակցությունը կուսակցություններին և ներկայացվածությունը դրանց կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Այս բաժնում հայտարարատու պաշտոնատար անձը հայտարարագրում է այն կուսակցության տվյալները, որին նա անդամակցում է **տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում** և նշում է իր ներկայացվածությունը կուսակցության կառավարման, վարչական կամ վերահսկողական մարմիններում:

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Կուսակցության անվանումը» դաշտում լրացվում է այն կուսակցության անվանումը, որին անդամակցել է հայտարարատու պաշտոնատար անձը տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում,
- «Կուսակցությունում անձի կարգավիճակը» դաշտում լրացվում է հայտարարատու պաշտոնատար անձի կարգավիճակը կուսակցությունում, նրա ներկայացվածությունը կուսակցության ղեկավար մարմիններում,

Դ.6. Պաշտոն զբաղեցնող անձի և նրա ընտանիքի անդամների կողմից, ինչպես նաև նրանց մասնակցությամբ կազմակերպությունների կողմից Հայաստանի Հանրապետության կամ համայնքների հետ կնքված՝ հինգ միլիոն Հայաստանի Հանրապետության դրամը կամ դրան համարժեք արտարժույթը գերազանցող պայմանագրերը

Այս բաժինը լրացնելիս անհրաժեշտ է հաշվի առնել հետևյալը՝

- 1) Հայտարարատու պաշտոնատար անձը հայտարարագրում է իր, իր ընտանիքի անդամների և իր (նրանց) կողմից պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմինների հետ կնքված այն պայմանագրերը, որոնց գինը (արժեքը) գերազանցում է հինգ միլիոն Հայաստանի Հանրապետության դրամը կամ դրան համարժեք արտարժույթը և որոնք գործել են **տվյալ տարվա որևէ ժամանակահատվածում**: Պայմանագիրը ենթակա չէ հայտարարագրման, եթե Հայաստանի Հանրապետության կամ համայնքների հետ կնքված պայմանագրի կողմ հանդիսացող կազմակերպությունում հայտարարատու պաշտոնատար անձի և իր ընտանիքի անդամների մասնակցության հանրագումարը չի գերազանցում 1 (մեկ) տոկոսը,
- 2) Այս բաժնում հայտարարագրվում են նաև այն պայմանագրերը, որոնց արժեքը սահմանված է միավոր ապրանքի կամ ծառայության համար և որոնց շրջանակներում փաստացի վճարված գումարը գերազանցում է հինգ միլիոն Հայաստանի Հանրապետության դրամը կամ դրան համարժեք արտարժույթը»

Այս բաժնի դաշտերը լրացվում են հետևյալ կերպ՝

- «Պաշտոն զբաղեցնող անձը, նրա ընտանիքի անդամը և (կամ) նրա(նց) մասնակցությամբ կազմակերպությունը, որի հետ կնքվել է պայմանագիր» դաշտում լրացվում են պետության կամ համայնքի հետ կնքված պայմանագրի կողմ հանդիսացող անձի անունը և ազգանունը կամ անվանումը,
- «Պայմանագրի տեսակը» դաշտում լրացվում է պետության կամ համայնքի հետ կնքված պայմանագրի տեսակը (ապրանքների մատակարարման, ծառայությունների մատուցման, աշխատանքների կատարման և այլն),
- «Պայմանագրի առարկան» դաշտում լրացվում է պայմանագրով սահմանված գործարքի համառոտ նկարագրությունը,
- «Պայմանագրի կողմը/կողմերը» դաշտում լրացվում է պայմանագրի կողմ հանդիսացող պետական մարմնի կամ համայնքի անվանումը,
- «Տվյալներ պայմանագրի կնքման գործընթացի մասին» դաշտում լրացվում է, թե գնման կամ վաճառքի ինչ գործընթացի շրջանակներում է կնքվել պայմանագիրը (բաց մրցույթ, մեկ անձ, աճուրդ),
- «Պայմանագրի կնքման օրը, ամիսը, տարին» դաշտում լրացվում է պայմանագրի կնքման օրը, ամիսը և տարին,
- «Գործողության ժամկետը» դաշտում նշվում է պայմանագրի գործողության ժամկետի ավարտի ամսաթիվը: Անժամկետ պայմանագրի դեպքում այս դաշտը չի լրացվում,
- «Գինը (արժեքը)/<< դրամ» դաշտում լրացվում է պայմանագրով սահմանված արժեքը: Եթե պայմանագրով սահմանված է ոչ թե արժեքը, այլ արժեքի որոշման ձևը, ապա նշվում է տվյալ տարվա ընթացքում փաստացի վճարված գումարի չափը,
- «Փաստացի վճարված գումարն ըստ պայմանագրի/ << դրամ» դաշտում լրացվում է Հայաստանի Հանրապետության կամ համայնքի հետ կնքված պայմանագրի շրջանակներում տվյալ տարվա ընթացքում փաստացի վճարված գումարի չափը, եթե պայմանագրով սահմանված է ոչ թե դրա ընդհանուր արժեքը, այլ արժեքի որոշման ձևը (օրիանակ՝ միավոր ծառայության արժեքը) և տվյալ

տարվա ընթացքում փաստացի վճարված գումարը գերազանցել է հինգ միլիոն ՀՀ դրամը:

Պայմանագրի ընդհանուր արժեքը սահմանված լինելու դեպքում այս դաշտը կարող է չլրացվել:

- «Երկիր» դաշտում բացվող ցուցակից ընտրվում է ոչ առևտրային կազմակերպության գտնվելու երկիրը,
- «Մարզ», «Համայնք», «Փողոց», «Շինության տիպ», «Շենք/Տուն», «Բնակարան» դաշտերում համապատասխանաբար լրացվում է ոչ առևտրային կազմակերպության գտնվելու հասցեն:

Դ.7. Լրացուցիչ տեղեկություններ

- Այս դաշտում լրացվում են հայտարարատու պաշտոնատար անձի և նրա ընտանիքի անդամների շահերի վերաբերյալ այն տեղեկությունները, որոնք չեն լրացվել համապատասխան բաժիններում: